

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ ІВАНА ЧЕРНЯХОВСЬКОГО**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ**

Київ – 2021

ЗМІСТ

1.	Загальні положення	4
2.	Права та обов'язки ад'юнктів та здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії поза ад'юнктурою	5
3.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	8
4.	Затвердження тем дисертацій	10
5.	Підготовка в ад'юнктурі	11
6.	Особливості виконання освітньої складової освітньо-наукової програми	14
7.	Визнання результатів навчання, здобутих у інших ЗВО або самостійно	16
8.	Забезпечення академічної мобільності	17
9.	Зарахування здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії поза ад'юнктурою	18
10.	Формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії	21
11.	Врегулювання конфліктних ситуацій в межах освітньої (освітньо-наукової) програми	22
12.	Академічна доброчесність	26
13.	Прикінцеві положення	28

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВВНЗ (НУ)	Вищі військові навчальні заклади (наукові установи)
ВНП ЗВО	Військовий навчальний підрозділ закладу вищої освіти
ВНУ ГШ ЗСУ	Воєнно-наукове управління Генерального штабу Збройних Сил України
ГШ ЗСУ	Генеральний штаб Збройних Сил України
ДВОН МОУ	Департамент військової освіти і науки Міністерства оборони України
ДКП МОУ ЗСУ	Департамент кадрової політики Міністерства оборони України Збройні Сили України
МОНУ	Міністерство оборони України
НДР	Науково-дослідна робота
ННПП	Наукові і науково-педагогічні працівники
НУОУ	Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського
СВР	Спеціалізована вчена рада
ЄКТС	Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Методичні рекомендації розроблено відповідно до Законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про наукову і науково-технічну діяльність”, Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами) (далі – Порядок), нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки України та Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, Особливостей підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих військових навчальних закладах (науково-дослідних установах) Міністерства оборони України, затверджених наказом МО України від 24.02.2017 № 115 (далі – Особливості), Статуту університету, а також інших нормативно-правових актів, що визначають механізми та процедури підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти.

Ці Методичні рекомендації є внутрішнім документом НУОУ і призначені для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.

2. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється:

в ад’юнктурі за очною (денною) формою навчання;

поза ад’юнктурою (для осіб, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем військової служби (роботи) в університеті).

3. Нормативний строк підготовки доктора філософії в ад’юнктурі становить чотири роки.

Термін підготовки в ад’юнктурі може бути продовжений на період хвороби особи, яка здійснює підготовку, відповідно до вимог чинного законодавства України. Рішення про це приймає Міністр оборони України за поданням начальника НУОУ на підставі пропозиції Вченої ради університету та висновку військово-лікарської комісії.

4. Порядок прийому в ад’юнктуру визначається Правилами прийому до НУОУ, що затверджуються Вченою радою НУОУ. Правила прийому оприлюднюються на офіційному сайті НУОУ у грудні року, що передуює набору.

5. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності ад’юнктури здійснює Вчена рада НУОУ.

6. Координацію діяльності щодо підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснює науковий відділ організації підготовки та атестації науково-педагогічних кадрів науково-методичного центру організації наукової та науково-технічної діяльності.

II. Права та обов'язки ад'юнктів та здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії поза ад'юнктурою

1. Ад'юнкти та здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії поза ад'юнктурою користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними:

статтею 62 Закону України "Про вищу освіту":

вибір форми навчання під час вступу до НУОУ;

безпечні і нешкідливі умови навчання, праці та побуту;

додаткова оплачувана відпустка у зв'язку з навчанням за основним місцем роботи, скорочений робочий час та інші пільги, передбачені законодавством для осіб, які поєднують роботу з навчанням;

безоплатне користування бібліотеками, інформаційними фондами, навчальною, науковою та спортивною базами НУОУ;

безоплатне забезпечення інформацією для навчання у доступних форматах з використанням технологій, що враховують обмеження життєдіяльності, зумовлені станом здоров'я (для осіб з особливими освітніми потребами);

користування виробничою, культурно-освітньою, побутовою, оздоровчою базами Університету у порядку, передбаченому Статутом НУОУ;

забезпечення гуртожитком на період підготовки у порядку, встановленому законодавством;

участь у науково-дослідних, дослідно-конструкторських роботах, конференціях, симпозіумах, виставках, конкурсах, представлення своїх робіт для публікації;

участь у заходах з освітньої, наукової, науково-дослідної, спортивної, мистецької, громадської діяльності, що проводяться в Україні та за кордоном, у встановленому законодавством порядку;

участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту, оздоровлення;

участь у громадських об'єднаннях;

участь у діяльності органів громадського самоврядування НУОУ, інститутів, факультетів, відділень, Вченої ради НУОУ, органів самоврядування;

вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного підрозділу;

отримання соціальної допомоги у випадках, встановлених законодавством;

академічна відпустка або перерва в навчанні із збереженням окремих прав здобувача вищої освіти, а також на поновлення навчання у встановленому порядку;

участь у формуванні індивідуального навчального плану;

моральне та/або матеріальне заохочення за успіхи у навчанні, науково-дослідній і громадській роботі, за мистецькі та спортивні досягнення тощо;

захист від будь-яких форм експлуатації, фізичного та психічного насильства;

оскарження дій органів управління Університету та їх посадових осіб, наукових і науково-педагогічних працівників;

пунктом 14 Порядку:

вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної у закладах вищої освіти (наукових установах), бібліотеках і державних архівах України;

отримання методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового керівника (консультанта), для ад'юнктів – на чіткий розподіл обов'язків між науковими керівниками у разі призначення вченою радою закладу вищої освіти (наукової установи) двох керівників;

безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;

академічна мобільність, що реалізується відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 № 579;

академічна та соціальна відпустка відповідно до законодавства;

пунктом 17 Порядку:

брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

Ад'юнкти зобов'язані виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені:

статтею 63 Закону України “Про вищу освіту”:

дотримуватися вимог законодавства, статуту та правил внутрішнього розпорядку НУОУ;

виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;

виконувати вимоги освітньо-наукової програми, індивідуального плану роботи, дотримуючись академічної доброчесності, та досягати визначених результатів навчання;

пунктом 15 Порядку

дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі, встановлених закладом вищої освіти (науковою установою);

виконувати індивідуальний план наукової роботи та систематично звітувати про хід його виконання на засіданні кафедри, відділу, лабораторії чи іншого підрозділу закладу вищої освіти (наукової установи), який уповноважений для цього його вченою радою;

подати до спеціалізованої вченої ради свої наукові досягнення у вигляді дисертації;

розділом II Особливостей:

ад'юнкти залучаються до несення внутрішньої та гарнізонної служби на загальних підставах з офіцерами НУОУ;

ад'юнкти звільняються від занять з індивідуальної підготовки, за винятком занять з фізичної, вогневої та стрійової підготовки;

ад'юнкти останнього року підготовки не залучаються до несення внутрішньої та гарнізонної служби, а також до інших заходів, які не передбачені їхніми індивідуальними планами підготовки;

присвоєння чергових військових звань ад'юнктам здійснюється згідно з чинним законодавством України;

офіцери, які раніше пройшли навчання в ад'юнктурі, а також ті, які були відраховані з ад'юнктури, правом повторного вступу до ад'юнктури не користуються.

III. Наукове керівництво роботою над дисертацією

Здобувачу наукового ступеня доктора філософії одночасно із закріпленням його за кафедрою, науковим (науково-дослідним) відділом (лабораторією) для подальшої підготовки наказом начальника НУОУ призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників НУОУ, який є доктором наук або має ступінь доктора філософії (кандидата наук).

Науковий керівник має відповідати таким вимогам:

наявність за останні три роки наукових публікації, що відповідають тематиці або науковому напрямку дисертації здобувача, серед яких обов'язкова наявність публікацій у збірниках, включених до Scopus, Web of Science;

наявність за останній рік наукової публікації, що відповідає тематиці або науковому напрямку дисертації здобувача.

Науковий керівник здобувача здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, надає консультації щодо змісту та методології наукового дослідження здобувача, контролює і координує виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану здобувача і відповідає перед Вченою радою НУОУ за належне і своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво (наукове консультування) не більше ніж п'ятьма здобувачами, включаючи тих, що здобувають науковий ступінь доктора наук.

Науковий керівник, який має ступінь доктора філософії (кандидата наук), може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями не більше ніж трьох здобувачів вищої освіти наукового ступеня доктора філософії.

На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного здобувача ступеня доктора філософії науковому керівникові відводиться 50 академічних годин навчального навантаження на рік підготовки здобувача.

У разі обрання здобувачем міждисциплінарної теми дисертації рішенням Вченої ради НУОУ такому здобувачу може бути призначено два наукових керівники з відповідних галузей науки (з розподілом годин навчального навантаження та обов'язків між ними).

Щороку Вчена рада НУОУ здійснює перегляд ефективності роботи наукових керівників та ухвалює рішення про продовження ними наукового керівництва роботою над дисертацією на здобуття ступеня доктора філософії на наступний навчальний рік або його заміну.

Зміна наукового керівника здобувачу можлива у випадках:

зміни наукового напрямку дисертації (його теми та/або мети, об'єкта чи предмета),

звільнення призначеного наукового керівника;

з інших поважних причин.

У разі необхідності зміни наукового керівника начальник структурного підрозділу, де здобувач проходить підготовку, організовує засідання кафедри (відділу) із залученням провідних фахівців НУОУ з наряду дисертації, на якому розглядається питання заміни наукового керівника та причини необхідності такої зміни. За результатами обговорення оформлюється клопотання щодо внесення до порядку денного засідання Вченої ради університету визначеного питання. Клопотання погоджується із попереднім та потенційним науковими керівниками, а також з їх безпосередніми керівниками. Рішення Вченої ради затверджується наказом начальника університету.

IV. Затвердження тем дисертацій

Тема дисертації на здобуття ступеня доктора філософії та розгорнутий план дисертації розробляється здобувачем разом із його науковим керівником, узгоджується на засіданні відповідної кафедри (лабораторії, відділу), затверджується Вченою радою НУОУ не пізніше, ніж через два місяці з дати зарахування до ад'юнктури.

З метою сприяння актуалізації, координації тем дисертаційних робіт та своєчасної підготовки пропозицій для Вченої ради НУОУ щодо розгляду і затвердження тем дисертаційних робіт здобувачів в НУОУ створено Координаційну раду з питань розгляду тем дисертації. Це постійно діючий консультативно-дорадчий орган, що включає провідних фахівців НУОУ та складається з:

голови Координаційної ради – заступника начальника університету з наукової роботи;

заступника голови Координаційної ради – начальника науково-методичного центру організації наукової та науково-технічної діяльності;

секретаря Координаційної ради – начальника наукового відділу організації підготовки та атестації науково-педагогічних кадрів науково-методичного центру організації наукової та науково-технічної діяльності;

підкомісії за спеціальностями, за якими НУОУ має дозвіл на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти.

Розгляд теми дисертаційної роботи (далі – тема) здійснюється на засіданні кафедри, за якою закріплений здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук, із обов'язковим запрошенням членів підкомісії Координаційної ради зі спеціальностей, в рамках якої проводиться дисертаційне дослідження. Прийняте рішення оформляється протоколом засідання кафедри, витяг з якого подається заступнику начальника університету з наукової роботи (через науково-методичний центр організації наукової та науково-технічної діяльності) разом із клопотанням про внесення до порядку денного засідання Вченої ради НУОУ питання щодо затвердження теми. Клопотання погоджується членами підкомісії, в разі відсутності члена підкомісії на засіданні кафедри із поважних причин, узгодження з ним теми здійснюється в робочому порядку з обов'язковим його підписом про погодження у витязі із протоколу засідання кафедри.

Тема дисертації повинна бути актуальною, пов'язаною з основною проблематикою наукових досліджень університету та мати практичну спрямованість. Для цього теми дисертацій погоджуються із зацікавленими структурними підрозділами Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України, командуваннями видів та родів Збройних Сил України.

Зміна теми дисертації відбувається за такою ж процедурою.

V. Підготовка в ад'юнктурі

Підготовка здобувачів ступеня доктора філософії в ад'юнктурі НУОУ здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджується Вченою радою НУОУ.

Протягом строку підготовки ад'юнкт зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової і педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення.

Освітньо-наукова програма оприлюднюється на офіційному сайті НУОУ та містить інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Вона є основою для формування здобувачем індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи.

Підготовка починається з 1 вересня.

Графік-календар підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Національному університеті оборони України імені Івана Черняхівського оприлюднюється на офіційному сайті НУОУ.

Здобувач наказом начальника НУОУ закріплюється за відповідною кафедрою (наукового (науково-дослідного) підрозділу) для проходження підготовки. Одночасно йому призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників НУОУ з науковим ступенем.

Не пізніше двохмісячного терміну після зарахування та затвердження Вченою радою НУОУ подаються погоджені з науковим керівником індивідуальний навчальний план та індивідуальний план наукової роботи здобувача.

Здобувач регулярно вносить в індивідуальні плани відомості, що стосуються виконання навчального плану, роботи над дисертацією, публікацій, апробацій та реалізацій отриманих наукових та науково-практичних результатів, звітування, атестацій, тощо.

Не рідше двох разів на рік здобувач доповідає про виконання індивідуального плану на засіданні кафедри або наукового (наукового (науково-дослідного) підрозділу, за яким він закріплений.

Щорічно науковий керівник готує письмовий висновок за результатами виконання здобувачем індивідуального навчального плану та плану наукової роботи (атестує здобувача), результати атестації розглядаються на засіданні Вченої ради НУОУ та затверджуються заступником начальника НУОУ з наукової роботи.

За результатами розгляду Вченою радою НУОУ наказом начальника НУОУ здобувач переводиться на наступний рік підготовки або, при

негативному результату розгляду, встановленим порядком порушується питання щодо його відрахування.

Типовий розподіл виконання заходів індивідуального плану наукової роботи по роках:

за перший рік підготовки виконати не менше 25–30% від загального обсягу робіт щодо підготовки дисертації:

підготувати перший розділ дисертаційної роботи;

підготувати робочі матеріали для другого розділу дисертації;

провести не менше однієї апробації наукових результатів дисертаційної роботи;

одержати позитивну атестацію наукового керівника (наукових керівників);

одержати позитивне рішення за результатами звітувань на засіданнях структурного підрозділу;

за другий рік навчання виконати не менше 50–60% від загального обсягу робіт щодо підготовки дисертації:

підготувати другий розділ дисертаційної роботи;

підготувати робочі матеріали для третього розділу дисертації;

опублікувати наукові результати дисертаційної роботи у вигляді двох статей у наукових виданнях;

провести одну апробацію наукових результатів дисертаційної роботи;

одержати позитивну атестацію наукового керівника (наукових керівників);

одержати позитивне рішення за результатами звітувань на засіданнях структурного підрозділу;

за третій рік навчання виконати 80–90% від загального обсягу робіт:

опублікувати наукові результати дисертаційної роботи у вигляді двох і більше статей (без співавторів) у наукових виданнях, одну з них – у міжнародних наукометричних базах, рекомендованих Міністерством освіти і науки України;

провести не менше двох апробацій наукових результатів дисертаційної роботи на науково-практичних (наукових) конференціях (семінарах);

отримати акт реалізації (впровадження) наукових результатів дисертаційної роботи;

пройти педагогічну (науково-дослідну) практику;

одержати позитивну атестацію наукового керівника (наукових керівників);

одержати позитивне рішення за результатами звітувань на засіданнях структурного підрозділу;

за четвертий рік навчання виконати 100% від загального обсягу робіт:

повністю підготувати дисертаційну роботу;

завершити опублікування наукових результатів дисертаційної роботи не менше ніж у трьох наукових публікаціях, які розкривають основний зміст дисертації, причому:

не менше однієї статті у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу;

статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України (замість однієї статті може бути зараховано монографію або розділ монографії, опублікованої у співавторстві);

наукова публікація у виданні, віднесеному до першого – третього квартилів (Q 1 – Q 3) відповідно до класифікації SCImago Journal and Country Rank або Journal Citation Reports, прирівнюється до двох публікацій;

отримати акти реалізації наукових результатів дисертаційної роботи;

отримати висновок наукового керівника (керівників) з оцінкою його роботи у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану;

отримати академічну довідку;

отримати позитивне рішення за результатами фахового семінару;

захистити дисертацію у спеціалізованій вченій раді.

Тривалість і період щорічної основної відпустки ад'юнктів визначаються графіком-календарем підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Національному університеті оборони України імені Івана Черняховського.

На третьому році підготовки ад'юнкти, залежно від посади, на яку плануються після завершення навчання, проходять педагогічну або наукову (науково-дослідну) практику.

Заключним етапом підготовки здобувача ступеня доктора філософії в ад'юнктурі є публічний захист дисертації.

Стан готовності дисертації ад'юнкта до захисту визначається науковим керівником.

У разі готовності дисертації до захисту начальник кафедри (відділу) організовує проведення її попередньої експертизи згідно з порядком, встановленим в НУОУ.

Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання ад'юнктом його індивідуального навчального плану.

Особами, які успішно закінчили підготовку в ад'юнктурі, вважають тих, хто протягом строку навчання виконав всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема здобув теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодів методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провів власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, та захистив дисертацію.

VI. Особливості виконання освітньої складової освітньо-наукової програми

Основними нормативними документами НУОУ, що регламентують підготовку здобувачів, за конкретною спеціальністю, є освітньо-наукова програма, навчальний план, програми навчальних дисциплін і робочі програми навчальних дисциплін, графік-календар підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та розклад навчальних занять.

Розклад навчальних занять є кінцевим плануючим документом, в якому відображаються:

- номери та назви навчальних груп;
- умовне позначення навчальної дисципліни;
- дата, місце проведення, номер теми та вид заняття;
- прізвище та ініціали керівника заняття.

Усі здобувачі незалежно від форми навчання відвідують аудиторні заняття як з обов'язкових дисциплін для певної спеціальності, так і з дисциплін за власним вибором, проходять всі форми поточного та підсумкового контролю, визначені освітньо-науковою програмою.

Ад'юнкт, який підтвердив рівень свого знання іноземної мови, зокрема англійської, дійсним сертифікатом тестів TOEFL або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment на рівні C1 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, має право:

на зарахування відповідних кредитів, передбачених освітньо-науковою програмою, як таких, що виконані у повному обсязі;

на використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням з науковим керівником).

Індивідуальний навчальний план здобувача містить перелік дисциплін за вибором в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС. Здобувачі мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються в освітньо-наукових програмах, як за своєю спеціальністю підготовки, так і за іншими спеціальностями. Також здобувачу надано право вибирати навчальні дисципліни, що викладаються для інших рівнів вищої освіти. Обрані дисципліни повинні бути пов'язаними з тематикою дисертації.

Кількість кредитів ЄКТС для дисциплін за вибором визначається освітньо-науковою програмою.

Інформація про освітньо-наукову програму, навчальний план, силабуси навчальних дисциплін та навчально-методичні матеріали розміщено на офіційному веб-сайті НУОУ.

Для отримання можливості відвідування занять за обраними дисциплінами здобувач оформлює клопотання з переліком цих дисциплін, яке погоджується із:

- його науковим керівником;
- начальником кафедри, за якою він закріплений для підготовки;

начальником інституту, в склад якого входить кафедра, де він закріплений для підготовки;

начальником кафедри, що є відповідальною за обрану навчальну дисципліну;

начальником інституту, в склад якого входить кафедра, що є відповідальною за обрану навчальну дисципліну.

Після погодження клопотання подається дої науково-методичного центру організації наукової та науково-технічної діяльності.

Копія клопотання та окремий журнал обліку занять, до якого внесено обрані навчальні дисципліни, долучається до індивідуального навчального плану здобувача. Копія клопотання є підставою для відвідування занять з обраних навчальних дисциплін, окремий журнал обліку занять – для обліку проведених навчальних занять та поточної успішності здобувача.

Для підсумкового контролю за обраними навчальними дисциплінами оформлюються окремі відомості обліку успішності для кожного здобувача.

VII. Визнання результатів навчання, здобутих в інших ЗВО або самостійно

У межах навчального плану освітньо-наукової програми можуть зараховуватися кредити і визнаватися результати навчання, які здобувач отримав в інших закладах вищої освіти (наукових установах), у неформальній освіті, у т.ч. під час навчання на онлайн-курсах, на підставі відповідного сертифіката або іншого підтверджуючого документа.

Для цього здобувач подає клопотання начальнику структурного підрозділу, за яким здобувач закріплений для проходження підготовки, разом із підтвердженням факту навчання та його результатів.

Начальник структурного підрозділу створює комісію, яка через засоби діагностики, що визначені в межах певної освітньої компоненти, проводить оцінювання досягнення певного результату навчання (частини результату в межах освітньої компоненти). За результатом оцінювання подаються відомості щодо компетентностей, що засвоєно, програмних результатів навчання, що досягнуто.

Означена відомість аналізується групою забезпечення спеціальності та, за умови їх відповідності спеціальності, наявності необхідних обсягів, у порівнянні з обсягами дисциплін/змістових модулів, які здобувач має опанувати під час підготовки за відповідною освітньо-науковою програмою, визначається який обсяг кредитів та в яку освітню компоненту можливо зарахувати.

Вчена рада НУОУ на підставі рішення групи забезпечення має право прийняти рішення про визнання набутих здобувачем компетентностей з однієї чи декількох навчальних дисциплін (зарахувати кредити ЄКТС).

VIII. Забезпечення академічної мобільності

Національна академічна мобільність забезпечується відповідно до угод та меморандумів про наукову та науково-технічну співпрацю із закладами НАН України, ВВНЗ (ЗВО) та науковими організаціями, що оприлюднені на офіційному сайті НУОУ.

Академічна мобільність здійснюється шляхом:

участі у спільних наукових та інноваційних проектах;

спільного виконання науково-дослідних робіт;

навчання за програмами академічної мобільності;

наукового стажування;

участі в інших спільних наукових та освітніх заходах.

Міжнародна академічна мобільність забезпечується відповідно до угод про співпрацю із закордонними військовими ЗВО, спільних освітньо-наукових проєктів (ERASMUS+, DEEP UKRAINE Programme), залученням до міжнародних конференцій, з урахуванням вимог, встановлених законодавством України щодо збереження державної таємниці межах.

Для визначення учасників міжнародних проєктів серед здобувачів можуть проводитись конкурси на кращу наукову роботу за науковим напрямом визначеного міжнародного проєкту.

Умови конкурсу визначаються окремо для кожного проєкту.

ІХ. Зарахування здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії поза ад'юнктурую

Особи, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в НУОУ, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза ад'юнктурую.

Такі особи закріплюються строком до п'яти років зі спеціальності, за якою університет має ліцензію на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні.

Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза ад'юнктурую в університеті передбачає повне та успішне виконання здобувачем відповідної освітньо-наукової програми згідно із затвердженим в установленому порядку індивідуальним планом роботи та публічний захист дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти осіб, які закріплені за університетом для реалізації свого права на здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза ад'юнктурую, а також їх наукове керівництво здійснюється за кошти НУОУ.

Особи, які здобувають вищу освіту ступеня доктора філософії поза ад'юнктурую, мають усі права й обов'язки, що визначені для ад'юнктів.

У разі звільнення зі служби (роботи) особа втрачає право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза ад'юнктурую в НУОУ та має право:

продовжити свою підготовку для здобуття ступеня доктора філософії поза ад'юнктурую у закладі вищої освіти (науковій установі), до якого особа зарахована на посаду науково-педагогічного чи наукового працівника (за умови прийняття відповідного рішення таким закладом вищої освіти (науковою установою));

вступити до ад'юнктури закладу вищої освіти (наукової установи) для здобуття відповідного ступеня за очною або заочною формою навчання і зарахування їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза ад'юнктурую в НУОУ (за умови прийняття відповідного рішення таким закладом вищої освіти (науковою установою)).

Претендент на здобування вищої освіти ступеня доктора філософії поза ад'юнктурую повинні мати вищу освіту ступеня магістра (спеціаліста) та глибокі професійні знання у відповідній галузі знань (спеціальності), а також здатні успішно поєднувати службову (трудова) діяльність із навчанням та проведенням наукових досліджень за темою дисертації.

До претендентів на здобування вищої освіти ступеня доктора філософії поза ад'юнктурую висуваються такі вимоги:

здібності до навчання (високі показники успішності на попередніх рівнях освіти);

здібності до наукової, науково-технічної та науково-методичної діяльності, підтверджені конкретними результатами (звіти про виконання НДР, наукові статті, винаходи та раціоналізаторські пропозиції, виступи на наукових конференціях та семінарах, підручники, навчальні посібники,

методичні рекомендації тощо в галузі знань (спеціальності), за якою планується підготовка);

зарахування до Резерву кандидатів для просування по службі (навчання) (для військовослужбовців);

достатній рівень знання іноземної мови, підтверджений відповідними сертифікатами.

Претенденти особисто подають за підпорядкованістю відповідне клопотання (заяву), у якому вказують:

військове звання, прізвище, ім'я та по батькові;

попередню військову освіту;

спеціальність, за якою бажають проходити підготовку;

тему майбутньої дисертації;

посаду, військове звання, науковий ступінь та вчене звання майбутнього наукового керівника з числа штатних науково-педагогічних або наукових працівників НУОУ із науковим ступенем.

До клопотання (заяви) додаються:

копії документа державного зразка про раніше здобутий рівень вищої освіти, на основі якого здійснюється вступ, та додатка до нього;

службова характеристика;

копія службової картки;

список опублікованих наукових праць і винаходів з обраної спеціальності (за наявності);

копії нетаємних наукових праць та огляд наукових праць з обмеженим доступом з обраної спеціальності (за наявності);

письмова характеристика наукової діяльності здобувача, складена майбутнім науковим керівником з підтвердженням згоди бути науковим керівником здобувача;

витяг з протоколу засідання кафедри (наукового (науково-дослідного) підрозділу) щодо розгляду наукової доповіді (реферата) здобувача з обраної спеціальності в рамках тематики майбутньої дисертації та доцільності його закріплення здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії поза ад'юнктурою.

Додатково (за наявності) додають копії:

патентів на винахід або деклараційних патентів на корисну модель за обраною галуззю знань;

посвідчення особи, яка постраждала внаслідок Чорнобильської катастрофи (категорія 1, 2);

посвідчення учасника бойових дій;

посвідчення про нагородження державною нагородою;

посвідчення про нагородження відзнакою Міністерства оборони України (“За зразкову службу”, “Знак пошани”, “За військову доблесть”);

посвідчення про нагородження почесним нагрудним знаком начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України (“Слава і честь”).

Документи претендента та висновки кафедри (відділу) розглядаються на засіданні приймальної комісії НУОУ, за позитивними результатами якого

приймається рішення про допуск здобувача до вступних випробувань разом із кандидатами для вступу до ад'юнктури НУОУ.

Рішення про закріплення здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії поза ад'юнктурою приймає приймальна комісія за результатами вступних випробувань з урахуванням ліцензованих обсягів.

Наказ начальника НУОУ про закріплення видається один раз не пізніше першого вересня року вступу.

Х. Формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

Формування індивідуальної освітньої траєкторії починається з формування індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи та закінчується вибором спеціалізованої вченої ради для захисту дисертації.

В ході підготовки індивідуальна освітня траєкторія здобувача реалізується шляхом:

- виконання самостійного наукового дослідження;
- реалізації права корегувати свій індивідуальний навчальний план та індивідуальний план наукової роботи за погодженням зі своїм науковим керівником та керівником структурного підрозділу, де проходить підготовка;
- вивчення навчальних дисциплін за вибором здобувача (процедура наведена у розділі VI цих Методичних рекомендацій);
- реалізації можливості під час навчальних занять вільно висловлювати свою думку, обирати тему реферату, доповіді, тощо;
- участі у програмах академічної мобільності, у тому числі міжнародної;
- вільного вибору форм представлення здобутих наукових результатів, наукових видань для публікації цих результатів;
- вільного вибору способів апробації результатів своїх досліджень;
- реалізації можливості уточнення теми дисертації;
- реалізації можливості зміни наукового керівника (процедура наведена у розділі III цих Методичних рекомендацій).

XII. Врегулювання конфліктних ситуацій в межах освітньо-наукової програми

Основні визначення.

Конфлікт – процес крайнього загострення суперечностей та боротьби двох чи більше сторін у розв’язанні значущої для них проблеми, який супроводжується негативними емоціями і вимагає розв’язання; це зіткнення інтересів осіб і груп, їхній ідей, протилежних поглядів, потреб, оцінок, рівня прагнень, домагань тощо.

Конфліктна ситуація – ситуація, що фіксує виникнення реальної суперечності, пов’язаної з психологічним тиском, дискримінацією та корупцією, потребах і соціальних очікуваннях викладачів і слухачів (ад’юнктів, докторантів), або ситуація, що становить перешкоду для досягнення поставленої мети хоча б одного з учасників взаємодії.

Об’єкт конфліктної ситуації – це матеріальна (ресурси), соціальна (влада) або духовна (ідея, норма, принцип) цінність, до володіння або користування якою прагнуть сторони конфлікту.

Предмет конфліктної ситуації – це об’єктивно існуюча або уявна проблема, що є основою конфліктної ситуації;

Проблема конфліктної ситуації – це та суперечність, що виникає через об’єкт конфліктної ситуації та стає причиною протистояння сторін (проблема влади, взаємин, першості, конкуренції, психологічної сумісності тощо).

Дискримінація – ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановленій Законом України “Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні”, крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об’єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.

Домагання – дії сексуального характеру, виражені словесно (погрози, залякування, непристойні зауваження) або фізично (доторкання, поплескування), що принижують чи ображають осіб, які перебувають у відносинах освітнього, трудового, службового, матеріального чи іншого підпорядкування.

Утиск – небажана для особи та/або групи осіб поведінка, метою або наслідком якої є приниження їх людської гідності за певними ознаками або створення стосовно такої особи чи групи осіб напруженої, ворожої, образливої або зневажливої атмосфери.

Цькування – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій,

що вчиняються стосовно учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Для вирішення питань щодо врегулювання конфліктних ситуацій в Університеті діє Комісія з врегулювання конфліктних ситуацій, яка є робочим органом Університету.

Процедури врегулювання конфліктних ситуацій

Для вирішення конфліктних ситуацій в Університеті передбачено два способи їх врегулювання – формальний та неформальний. У разі можливості, сторони, залучені до даного випадку, заохочуються до вирішення проблеми неформальним шляхом.

Кожен учасник освітнього процесу, який вважає, що в Університеті було порушено його права, може подати заяву/скаргу про конфліктну ситуацію. Заява/скарга подається начальнику університету відповідно до Закону України “Про звернення громадян” (в паперовому вигляді або в електронному – на пошту info@nuou.org.ua). При цьому заява/скарга повинна містити опис порушення права особи, зазначення часу, коли відбулося порушення, факти і можливі докази, що підтверджують порушення, ПІБ скаржника, його групу/посаду, контактний номер телефону, поштову адресу, електронну адресу або інші можливі засоби зв'язку. Заяву/скаргу може бути подано протягом 30 днів з дня виявлення діяння або з дня, коли повинно було стати відомо про його вчинення.

Після отримання заяви/скарги представник Комісії проводить консультацію з заявником, при цьому заявник повинен обрати бажану процедуру врегулювання конфліктної ситуації: неформальну або формальну.

При врегулюванні конфліктної ситуації за неформальною процедурою Комісія, в разі необхідності, отримує від заявника в письмовій формі уточнюючу та додаткову інформацію, пов'язану із конкретною ситуацією, та призначає дату проведення спільної зустрічі зі сторонами конфлікту, яка не може бути призначена у термін, який перевищує 10 календарних днів з моменту отримання заяви/скарги. У визначену дату Комісія з врегулювання конфліктних ситуацій проводить зустріч з учасниками конфліктної ситуації. У разі неможливості присутності однієї зі сторін без поважної причини – зустріч проводиться без неї. Комісія вивчає заяву/скаргу, надає консультації обом сторонам конфлікту, пропонує способи вирішення конкретної конфліктної ситуації, які не передбачають прийняття дисциплінарних рішень керівництва Університету. У разі досягнення спільного рішення неформальна процедура завершується. На вимогу сторін конфлікту спільне рішення оформлюється у письмовій формі. Примірник такого рішення зберігається в Комісії з врегулювання конфліктних ситуацій 5 років.

Формальний шлях врегулювання конфліктної ситуації здійснюється у разі:

- якщо заявником/скаржником обрано формальну процедуру;
- відмови відповідача від неформальної процедури;

якщо шляхом неформальної процедури не було досягнуто спільного рішення.

Комісія в межах формальної процедури після отримання скарги обов'язково інформує керівництво Університету та протягом 10 робочих днів проводить своє засідання, на якому встановлюється сутність конфлікту та чи його розв'язання належить до компетенції Комісії. У разі необхідності Комісія отримує в письмовій формі від сторін конфлікту уточнюючу та додаткову інформацію, пов'язану із конфліктною ситуацією (дата, місце, час, особи, які залучені до ситуації, свідки тощо). Протягом 30 календарних днів від дня отримання скарги, Комісія з врегулювання конфліктних ситуацій проводить засідання, на яке запрошуються скаржник, потенційний порушник, свідки та інші особи, які можуть надати необхідну інформацію. Строк розгляду скарги може бути продовжено не більше ніж на 15 календарних днів з прийняттям відповідного рішення Комісією з врегулювання конфліктних ситуацій. При цьому загальний термін вирішення конфліктної ситуації не може перевищувати 45 календарних днів від дня отримання скарги.

У разі необхідності Комісія з врегулювання конфліктних ситуацій може звертатися за консультацією та/або інформацією до працівників Університету, які є незацікавленими особами у ситуації, що розглядається.

За результатами проведення формальної процедури врегулювання конфліктної ситуації у письмовій формі оформлюється рішення, яке підписують всі члени Комісії з врегулювання конфліктних ситуацій та сторони конфлікту, кожна з яких отримує примірник рішення. На підставі рішення Комісії з врегулювання конфліктних ситуацій керівництво НУОУ приймає відповідні заходи в межах законодавства України.

Конфлікт інтересів у науковій сфері

У науковій сфері, як і в багатьох інших, можуть виникнути ситуації конфлікту інтересів між претендентами на грант, організацію конкурсу, керівництво проектом, науковий ступінь, публікацію або будь-які преференції та ін. Конфлікт інтересів може бути пов'язаний з участю в спільних наукових публікаціях із наявністю будь-яких форм конкуренції. Такий конфлікт може нести негативні наслідки у вигляді некоректної наукової конкуренції, поганих особистих стосунків тощо.

Дії та способи щодо запобігання конфліктної ситуації:

- зберігати психологічну витримку, володіти собою;
- дотримуватися культури поведінки, толерантності;
- надавати можливість учаснику конфлікту (конфліктанту) чітко й аргументовано висловити власну позицію;
- чітко сформулювати суть, причину конфлікту і кінцевий результат, прийнятні для обох сторін;
- не вступати в суперечку, не переходити на оцінку суб'єкта як особистості;
- з'ясувати пункти перетину інтересів обох сторін конфліктної ситуації;
- визначити найгостріші суперечності для обох конфліктуючих сторін;

визначити прийнятні для конфліктуючих сторін компромісні варіанти вирішення конфліктної ситуації шляхом взаємних поступок;
прийняти пропозицію і домовитися про майбутнє;
у разі виявлення помилок (інформативних, поведінкових, ціннісних, професійних тощо), гідно визнавати ці помилки;
намагатися підтримувати баланс ділових стосунків у конструктивних межах.

У разі виникнення конфліктних ситуацій між здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії і науковим керівником слід звернутися до начальника кафедри (наукового (науково-дослідного) відділу (лабораторії)) для консультацій та отримання необхідних рекомендацій.

Запобігання виникнення конфліктної ситуації між науковим керівником та здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії сприяє належна процедура вибору наукового керівника.

З метою запобігання та мінімізації конфлікту між науковим керівником та здобувачем науковий керівник (консультант) повинен:

установлювати рівноправні партнерські стосунки зі здобувачем;
консультувати здобувача у виборі найбільш прийнятної теми дисертації;

своєчасно формувати завдання на різних етапах роботи над дисертацією:

на початковому етапі, після уточнення теми, разом із здобувачем складати план роботи, розробляти рекомендації щодо використання необхідної літератури;

у процесі виконання плану роботи над дисертацією контролювати терміни, результати наукового дослідження, виявляти наявні помилки та недоліки, допомагати узагальнити практичні результати й теоретичні висновки, допомагати у формуванні стилю та композиції дисертації, давати рекомендації щодо усунення недоліків та підготовки матеріалів до захисту;

не навантажувати здобувача “особистими дорученнями”;

надавати допомогу в публікації результатів дослідження (пошук видань, консультативна допомога у підготовці тексту наукової статті);

відстоювати позицію здобувача на всіх етапах підготовки й захисту дисертації.

ХІІІ. Академічна доброчесність

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:
самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної освітньої, наукової, творчої діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності вважається академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

За порушення академічної доброчесності здобувачі можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

попередження;

повторне проходження оцінювання (проміжного та підсумкового контролю);

повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньо-наукової програми;

відмова у призначенні академічної стипендії;

відмова у наданні позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Перевірка дотримання принципів академічної доброчесності проводиться:

На етапі написання дисертаційних робіт під час:

обговорення робочих матеріалів дисертаційних робіт один раз на півроку на засіданні кафедри (центру), що передбачають виявлення чітких ознак їх наукової новизни та практичного значення роботи;

щорічної атестації докторантів, ад'юнктів та осіб, які здобувають ступінь доктора філософії поза ад'юнктурою, – атестації науковими керівниками (консультантами) про здатність ад'юнктами (докторантами) успішно продовжувати навчання з обов'язковим висновком про відсутність або наявність ознак академічного плагіату у матеріалах їх дисертаційних робіт.

На етапі попередньої експертизи дисертаційних робіт проводиться під час:

обговорення наукових результатів дисертаційних робіт на наукових семінарах кафедр (центрів) та розширених засіданнях кафедр (центрів);

рецензування дисертаційних робіт провідними фахівцями у відповідній галузі (які спроможні оцінити наявність академічного плагіату);

надання висновків відповідальними за перевірку праць на оригінальність і відсутність неправомірних запозичень.

На етапі попереднього розгляду дисертаційних робіт у спеціалізованих вчених радах проводиться під час:

рецензування дисертаційних робіт провідними фахівцями у відповідній галузі – членами спеціалізованих вчених радах;

додаткових перевірок поданих дисертаційних робіт на оригінальність і відсутність неправомірних запозичень.

XIV. Прикінцеві положення

Методичні рекомендації для здобувачів ступеня вищої освіти доктора філософії розміщується на сайті Університету і знаходиться у вільному доступі для здобувачів вищої освіти, співробітників Університету та усіх зацікавлених осіб.

Методичні рекомендації ухвалюється рішенням Вченої ради Університету та вводиться в дію наказом начальника університету.

Зміни вносяться на основі результатів практичного застосування Методичних рекомендацій в НУОУ або при зміні вимог законодавчих та нормативно-правових актів, на підставі яких розроблені Методичні рекомендації. Зміни та доповнення схвалюються рішенням Вченої ради НУОУ та затверджуються наказом начальника НУОУ.